

Проблеми застосування адміністративних стягнень до суб'єктів винних у вчиненні адміністративного проступку у галузі земельних відносин

*Гриценюк А.О студентка Юм-21 юридичного факультету СумДУ
Науковий керівник – Бурбика М.М., д.ю.н. доц. кафедри права СумДУ*

Одним з ключових факторів забезпечення та гарантування права власності на земельну ділянку, що належить юридичним та фізичним особам є засоби адміністративного захисту права власності на землю. Існування будь яких відносин не можливо уявити без створення належних умов їх правового захисту та створення механізму застосування санкцій до суб'єктів адміністративних проступків, це в свою чергу не минуло і земельні відносини.

Питання юридичної відповідальності у сфері земельних відносин досліджувало досить велика кількість науковців, зокрема до них можна віднести: Балюк Г. І., Берлач А., Гоштинар С. Л., Лоїк Г. К., Нестеренко І. І., Петлюк Ю. С., Шульга А. М. та інші.

Відповідно до положень ст. 211 Земельного кодексу України Громадяни та юридичні особи несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства за такі порушення: а) укладення угод з порушенням земельного законодавства; б) самовільне зайняття земельних ділянок; в) псування сільськогосподарських угідь та інших земель, їх забруднення хімічними та радіоактивними речовинами і стічними водами, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами; г) невиконання вимог щодо використання земель за цільовим призначенням; е) знищення межових знаків; є) приховування від обліку і реєстрації та перекручення даних про стан земель, розміри та кількість земельних ділянок; і) ухилення від державної реєстрації земельних ділянок та подання недостовірної інформації щодо них. Так наведений вище перелік правопорушень у сфері земельних відносин не є вичерпним про що свідчить положення ч.2. ст. 211 ЗК України, а саме передбачено, що законом може бути встановлено відповідальність і за інші порушення земельного законодавства [1].

Особливо актуальним є питання пов'язаних з відповідальністю за правопорушення у сфері земельних відносин, що пов'язані з державною реєстрацією права власності на земельні ділянки та вчинення інших дій пов'язаних з державною реєстрацією земель в органах Державної реєстраційної служби та ДП «Центр земельного кадастру», саме відсутність чіткого механізму контролю та застосування засобів адміністративного впливу у цих відносинах зумовлює досить велику кількість правопорушень.

Розглядаючи адміністративне правопорушення необхідно підкреслити, що норми Земельного кодексу України містять лише загальні ознаки земельного правопорушення, не розглядаючи його зміст, тобто сам склад адміністративного проступку, а це в свою чергу зумовлює проблему визначення та застосування адміністративних санкцій до порушників земельного законодавства. Можна погодитися з Семчик В.І. який зазначає, що проблемним моментом застосування адміністративних санкцій є те, що оцінюючи конкретне правопорушення, з метою відкриття провадження щодо юридичної відповідальності уповноважена особа (потерпілий, посадова особа, адміністративний орган, орган досудового слідства, суд) повинна дати правову оцінку кожного з елементів складу правопорушення і зробити висновок, нормами якої галузі права передбачена юридична відповідальність [2, с.8].

Для більш вірного та однакового застосування заходів адміністративного впливу на суб'єктів винних у адміністративних проступках необхідно закріпити визначення адміністративної відповідальності суб'єктів земельних правовідносин. Досить вдале визначення наводить Мілімко Л. який пропонує наступне визначення: адміністративна відповідальність у сфері земельних відносин – це специфічне реагування держави, спрямоване на захист земельних відносин шляхом виконання суб'єктом, який вчинив адміністративний проступок, примусово застосованих до нього заходів впливу спеціально уповноваженими органами чи посадовими особами за процедурою, визначеною КУпАП чи іншими законодавчими актами [3, с. 38].

Проблемним питанням є те, що серед всіх заходів, що застосовуються до правопорушників чинним законодавством передбачено лише штраф, таке твердження випливає із дослідження положень КУпАП [4].

Варто звернути увагу, що ст. 148 ЗК України передбачає конфіскацію земельної ділянки із зазначенням лише того, що вона може мати місце виключно за рішенням суду у випадках, обсязі

та порядку, встановлених законом [1]. Проте безпосередньо ЗК України не встановлено підстави, розмір та порядок конфіскації земельних ділянок, отже не конкретизовано, про яку конфіскацію йде мова: адміністративне стягнення, кримінальне покарання чи захід цивільної відповідальності. Аналіз ЗК України та КпАП України дозволяє виявити розбіжності як у переліках порушень земельного законодавства, за які наступає адміністративна відповідальність, так і у формулюванні самих складів правопорушень [5, с.408]. Наприклад, КУПАП не передбачає адміністративну відповідальність за приховування від обліку, реєстрації та перекручення даних

про стан земель, натомість він містить статтю, якою передбачена відповідальність за приховування або перекручення даних земельного кадастру.

Досить актуальним є питання адміністративної відповідальності юридичних осіб за земельні правопорушення. В Україні до адміністративної відповідальності залучаються лише громадяни і посадові особи.

Законодавством деяких країн Європейського Союзу та Росії передбачена можливість притягнення до адміністративної відповідальності також і юридичних осіб. Досвід таких європейських країн як Німеччина, Італія, Португалія показує, що для припинення зростання правопорушень, скоєних корпораціями, вони пішли по шляху освоєння інституту адміністративної відповідальності юридичних осіб.

Найбільше цей інститут використовується в юридичній практиці Європейського Союзу. Простежується певна світова тенденція у вирішенні цієї проблеми. В Україні інститут відповідальності юридичних осіб стає активно затребуваним і виправданим ще і внаслідок того, що у нас виникає безліч господарюючих суб'єктів, які часто не мають, на відміну від державних підприємств, ясної і формально встановленої структури управління або приховують її [6, с.179].

Як підсумок з проведеного дослідження можна стверджувати, що сучасне законодавство не дає чіткої картини та розуміння правового механізму застосування адміністративних стягнень до суб'єктів адміністративних правопорушень у сфері земельних відносин. Враховуючи тенденцію українських законодавців, щодо спрощення та прозорості процедури державної реєстрації земель та їх обліку, особливо актуальним постає питання правового захисту фізичних та юридичних осіб від незаконного посягання, саме тому доцільно досліджувати проблему застосування заходів адміністративного впливу до суб'єктів адміністративних проступків.

Література:

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.
2. Семчик В. І. До питання про механізм реалізації права на землю громадянами та юридичними особами / В. І. Семчик // Право України. – 2009. – № 9. – С. 6–10.
3. Мілімко Л. Особливості адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері земельних відносин / Л. Мілімко // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 1. – С. 28–38.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1152.
5. Бондарчук Н. В. Актуальні питання адміністративної відповідальності за земельні правопорушення/Н.В. Бондарчук// Ученые записки Таврического национального университета им.В. И. Вернадского. Серия : Юридические науки. – 2011. – Т. 24 (63). № 2. 2011. – С. 407-411.
6. Лоїк Г. К. Проблеми адміністративної відповідальності юридичних осіб за порушення вимог земельного законодавства України / Г. К. Лоїк, С. А. Диптан // Сучасні проблеми аграрного і природоресурсного права : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. 30–31 жовтня 2009 р., Київ / за заг. ред. В. М. Єрмоленка та ін. – К. : ІРІДІУМ, 2009. – С. 179 – 181.

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства: матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми: СумДУ, 2013. — С. 169-171.